

MÚZEUMBARÁTOK KIÁLLÍTÁSA A RÉGI MŰCSARNOKBAN

Leikes műpártolók és gyűjtők kezdeményezésére 1913. március 4-én megalakult a „Múzeumbarátok Egyesülete” azzal a céllal, hogy a Magyar Nemzeti, a Szépművészeti és az Iparművészeti Múzeumok gyűjteményeit elsőrangú műtárgyakkal gyarapítsa. Az egyesület, mely I. Ferenc József király védnöksége alatt állott és első elnökéül gróf Andrássy Gyulát választotta meg, már a háború előtt való „boldog” időkben is fontos hivatást töltött be azzal, hogy a közgyűjtemények — akkor még aránylag bőséges állami dotációját, a külföld mintájára, társadalmi úton kiegészítette, illetőleg sokszorosan növelte. Ez úton lehetővé vált olyan értékes gyűjteménytárgyak megszerzése, melyek társadalmi támogatás nélkül a múzeumok számára megszerezhetők nem lettek volna. Jellemző a ma már megszerűnk látszó akkori gazdasági viszonyokra, hogy a Múzeumbarátok Egyesülete megalakulásakor huszonkilenc alapítótagot toborzott, akik egyenkint 10.000 aranykoronával járultak az egyesület alapítókéjéhez, míg az évi 200 koronát fizető rendes tagok száma megküzeltette a százat.

Sajnos, az egyesület számottevő vagyonát, melyet hazafias szempontoktól vezettetve, hadikölcsönökben helyeztet el, értékét veszítette. A háborút követő gazdasági válság következtében az egyesület tagjainak száma is egyre fogyott és ezen a tagsági díj leszállítása sem segített, holott éppen az állami javadalmazás megszorítása és a vásárlásra alkalmas konjunktúrák idején kétszeresen szükség lett volna az Egyesület fokozott támogatására.

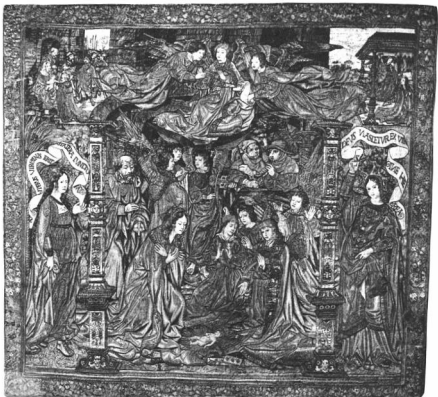
1926-ban a Magyar Nemzeti Múzeum különválva a testvérintézetektől, megalakította a Magyar Nemzeti Múzeum Barátainak Egyesületét, mely azóta — más alapon — hathatósan segíti legrégebbi közgyűjteményünket. Megszűnővén a Múzeumbarátok régi egyesületének eredeti szervezete, szükségessé vált a Szépművészeti Múzeum és az Iparművészeti

Múzeum támogatását szolgáló egyesület újjáalakítása. A régi egyesület tehát feloszlott és helyébe lépett az 1928. június 20-án megalakult „Művészeti Múzeumok Barátainak Egyesülete”, azzal a céllal, hogy a Szépművészeti Múzeum és az Iparművészeti Múzeum gyűjteményeit, úgyszintén a két múzeum fiókintézeteit, az Új Magyar Képtár, a Hopp Ferenc Keletázsiai Múzeumot és az Orsz. Ráth György-Múzeumot a művészet kiváló alkotásaival gyarapítsa. Ezenfelül az új egyesület művészeti előadásokat, kiállításokat és egyéb akciókat szervez; tagjait a két múzeum különböző kedvezményekben is részesíti. Az Egyesület első elnöke néhai gróf Esterházy Pál volt, jelenlegi elnöke Ugron Gábor.

A két művészeti múzeum most az Andrássy-úti régi Műcsarnokban kiállítást rendezett azokból a műtárgyakból, melyeket úgy a régi, mint a jelenleg működő egyesülettől örökléttől kapott. A renaissance-díszú kistermet egészen megtöltik a nagyon különféle, de kivétel nélkül műbesszel bíró, műzeális értékű képek és iparművészeti alkotások, tanúságot téve a Múzeumbarátoknak közgyűjteményeink gyarapítása körül szerzett nagy érdemeiről.

Mint legelső adományt és mint legértékesebbet első helyen kell említenünk a gyermek Jézus imádatát ábrázoló, 1520. körül készült brüsszeli falkárpítót, mely a győri székesegyház tulajdonából került I. Ferenc József birtokába. A király a Múzeumbarátok kezdeményezésére vásárolta meg a külföld érdeklődését is nagymértékben felkeltett nagyértékű falkárpítót és az Egyesületnek ajándékozta azt, mely az Iparművészeti Múzeumban helyezte el öröklétképpen.

A Szépművészeti Múzeumnak juttatott szerzemények közül első helyen áll Szinyei Merse Pál „Lila arckép” című olajfestménye (1917), de nem kevésbé fontos gyarapodást jelent a képtár számára ugyanezen mester nevének képmása (1932), Mányoki Adám ün-

A gyermek Jézus imáddását ábrázoló brüsszeli falképfő. 1520 körül. Az Országos Magyar Iparművészeti Múzeumban. A Múzeumbarátok Egyesületének örök letéte

arcképe (1932) és egy női arcképe (1929), Benczur Gyula nővéreinek, Etelkának, mesteri arcképe (1929), Ferenczy Károly „Hegyi beszéd” című festménye (1932), egy XV. századbeli felsőmagyarországi festőnek Jézus születését ábrázoló képe (1931), továbbá Dorfmeister (1931), Joh. Martin Stock (1931) és Györgyi (Giergl) Alajos (1933) festményei.

Az Iparművészeti Múzeum az előbb említett falkárpiton kívül még a következő műtárgyak megszerzését köszönheti a Múzeumbarátok Egyesületének: egy díszboglár, Hann Sebestyénnek, a kiváló brassói ötvösmesternek munkája; két zománczott öv a XVIII. századból, szintén erdélyi munka (vétettek 1918, 1920 és 1921-ben); egy 1723. évszámmal datált, Erdélyben készült s mint ilyen, rendkívül ritka csomózott szőnyeg (1920); egy hatoszlopos kisázsiai imaszőnyeg, Glüek Frigyes hagyatékából (1931); két fedeles hollói tál, kakas és tyúk alakjában (1929); egy

faragott és festett szepesi kelengyeláda (1929); az Inczédi-címmel díszített erdélyi ezüstkancsó a XVIII. századból (1931); egy brassói aranyozott kupa, XVIII. század (1931); ajtókopogtató a kolozsvári Szt. Mihály székesegyház 1534-ben készült sekrestyeajtájáról (1931) és végül egy rendkívül szép kivitelű, kifogástalan fentartású és ritka porcelláncsoport, Bustelli nymphenburgi mester mintája (1933).

A különféleségükben is egységes — mert magas művészi szinten álló kis gyűjtemény mindennél szembeötlőbben példázza, hogy a régi és az új, a grand art és az iparművészet nem áll ellentétben egymással, sőt kiegészíti egymást. Két művészeti múzeumunk párhuzamos utakon halad az esztetikai kultúra művelésében. Vajha a Múzeumbarátok kiállítása hozzájárulna ahhoz, hogy művészetpártoló közönségünk szélesebb rétegei újból felkarolnák múzeumaink áldozatkész támogatását.¹

VEGH GYULA

¹ A kiállításon bemutatott műtárgyakat, szinte teljességükben reprodukáltuk folyóiratunk különböző számaiban.